

PROFESSIONAL DEVELOPMENT AND QUALITY IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Comparative European Perspectives,
Palgrave Macmillan, 2018.,
145. str.

ATHANASIOS GREGORIADIS,
VASILIS GRAMMATIKOPOULOS I
EVRIDIKI ZACHOPOULOU

Profesionalni razvoj i kvaliteta u predškolskom odgoju i obrazovanju dio je projekta na europskoj razini koji je pokrenut kako bi se ispitale osnovne razlike, ali i preuzele učinkovite mjere provođenja ranoga odgoja i obrazovanja u šest europskih zemalja. Gotovo svakoj od država koje su sudjelovale u projektu, čiji su autori bili voditelji iz Grčke, posvećeno je jedno poglavlje. Naposljetku su grčki pedagozi Gregoriadis, Grammatikopoulos i Zachopoulou objedinili poglavlja od kojih je nastala ova knjiga. Izuzev još pokojega poglavlja, oni su i autori poglavlja o svojoj zemlji. Ukratko, projektom se nastojalo odgovoriti na pitanje postoji li model profesionalnoga razvoja odgajatelja koji je najučinkovitiji, a koji bi se potom mogao – uz veće ili manje preinake – primijeniti i u drugim zemljama. Odgovore su ponudila kasnija poglavlja.

Ukupno je objavljeno deset poglavlja: *Uvod, Predškolski odgoj i obrazovanje danas: Utjecaj, pravila i kvaliteta, Kvaliteta okoliša u predškolskom odgoju i obrazovanju: rasprava o konceptu kvalitete i budućih perspektiva, Rane promjene: opis projekta za kontinuirani profesionalni razvoj, Profesionalni razvoj i utjecaj projekta Rane promjene: Ciparski primjer, Profesionalni razvoj i utjecaj projekta Rane promjene: Danski primjer, Profesionalni razvoj i utjecaj projekta Rane promjene: Finski primjer, Profesionalni razvoj i utjecaj projekta Rane promjene: Grčki primjer, Profesionalni razvoj i utjecaj projekta Rane promjene: Portugalski primjer i Samoprocjena kao sredstvo poboljšavanja prakse: alternativni pristup profesionalnom*

razvoju predškolaca. Prvome poglavlju prethode *Zahvale*, *Sadržaj* i *Popis kratica*. Polovinu sadržaja potpisali su novi autori, a iznimke su prvo, drugo, četvrto, osmo i deseto poglavlje koje su napisali urednici. Popis literature koja se koristila dan je na kraju svakoga poglavlja.

U prvom poglavlju urednici navode što je pokrenulo projekt koji je za cilj imao pronaći alternativu postojećem pristupu predškolskog odgoja i obrazovanja. Na samome početku citirani su zaključci Europske komisije koji zahtijevaju kvalitetniji predškolski odgoj i obrazovanje kao temelj kvalitetnijega pojedinca, zbog čega se pristupa razmatranju novih mogućnosti. Slična teza prisutna je i u drugom poglavlju, kada se predstavlja teorija o tome kako kvalitetan predškolski program poslije omogućuje kvalitetniji školski život. Oba su poglavlja zapravo uvođenje čitatelja u projekt koji je srž rada, a to je takozvani projekt *Early Change*, utemeljen na razmjeni iskustava odgajatelja i omogućavanju njihove samoprocjene učinkovitosti. Poseban naglasak stavljen je na potonje jer je to uočeno kao velik nedostatak u praksi. Detaljni rezultati projekta prikazani su u zasebnim poglavljima za svaku državu koja je sudjelovala, izuzev Rumunjske koja nije priključena knjizi. U projektu je posebna pažnja posvećena djetetovu mikroprostoru, uzimajući u obzir kulturne, društvene i slične razlike. Međutim, to je dovelo i do raznolikosti rezultata jer postoje nezamislive razlike između zemalja koje su bile dio istraživanja.

Projekt je trajao ukupno 30 mjeseci i bio je podijeljen u osam faza, uključujući prvu koja je bila zamišljena kao priprema za izvođenje istraživanja i posljednju koja je uzela u obzir sve rezultate dobivene tijekom navedenoga razdoblja. Koristio se instrument ECERS-R (Early Childhood Environment Rating Scale – Revised), koji je u SAD-u popularan za kontrolu kvalitete predškolskog odgoja i obrazovanja. Ukupno su bila uključena 122 odgajatelja iz šest zemalja, uglavnom žene, a uvjet je bio poznavanje engleskoga jezika radi komunikacije s inozemnim kolegama. Prilikom analize koristile su se i kvalitativna i kvantitativna metoda radi dubljeg uvida u rezultate, odnosno stvaranja konteksta za iščitavanje podataka. Autori navode kako je to bilo nužno s obzirom na određene razlike između sudionika, a koje su bile očekivane s obzirom na njihovu rasprostranjenost. Upravo se to može smatrati najvećim izazovom istraživačima; s jedne strane mora postojati raznolikosti kada se u obzir uzmu samo zemljopisne razlike. S druge pak strane, kako to onda prilagoditi jednom programu kvalitete?

Gledano općenito, istaknuti rezultati su pozitivni i nude mogućnost unapređenja prakse predškolskoga odgoja. Autori taj stav temelje na povratnim informacijama sudionika iz svih uključenih zemalja. Iako postoje manje razlike u njihovim izvještajima, nijedan nije proglašen neuspjehom i svaki opisuje određeno poboljšanje u svom području. Odgajatelji su se najčešće deklarativno izražavali o sposobnosti

samoprocjene svoga rada, što su je naučili tijekom sudjelovanja u radionicama ovoga istraživanja. Napominju kako se radi o primjećivanju sitnica koje zapravo znatno utječu na njihovo izvršavanje dužnosti, a kojih prije nisu bili svjesni. Osim toga, ističu zahvalnost na mogućnosti uspoređivanja s inozemnim kolegama koju opisuju kao «gledanje u tuđe dvorište». Time su stekli uvid u tuđe navike, a njihovo preuzimanje prepušteno im je na izbor ovisno o realnoj situaciji u «vlastitom dvorištu». Ključno je i hvalevrijedno to što je dobar dio sudionika ostao u kontaktu nakon zaključenja istraživanja.

Autori navode i nekoliko nedostataka ovoga projekta. Prvi nedostatak jest taj što zbog vremenskoga ograničenja nedostaju podaci o tome kako je cijeli projekt utjecao na djecu. Objektivna ograničenja onemogućila su prikupljanje ikakvih rezultata koji bi pokazali kako su na promjene reagirala djeca pod skrbi sudionika-odgajatelja, što bi bio bitan segment njihova rada. Predloženo je da se to istraži novim, kasnijim istraživanjem. Drugi je nedostatak nemogućnost kompletne primjene projekta u svim zemljama zbog razlika koje postoje među njima. To se ponajviše odnosi na kulturološke razlike. Unatoč tome, smatraju kako su prednosti zabilježene tijekom provođenja projekta uvelike nadmašile njegove nedostatke, zbog čega preporučuju instrument, kao i cjelokupni projekt, i drugim stručnjacima predškolskoga odgoja i obrazovanja.

Uspjeh postignut ovim projektom autori su pripisali motivaciji odgajatelja za promjenom. Oni su sami iskazali želju za napretkom, što se posije ogledalo u rezultatima, jer bez toga sam dolazak na radionicu ili predavanje ne bi urodilo promjenama. Ponuđena su i pisana svjedočanstva nekih od sudionika koji iskazuju svoje zadovoljstvo projektom, a to autorima nudi vjeru u njihovo daljnje usavršavanje i bez službenoga nadzora. Time će se, nadaju se urednici, zaista ostvariti ciljevi Europske komisije o kvalitetnijem predškolskom odgoju i obrazovanju, čime će pak razviti kvalitetniji pojedinac uopće. To bi značilo da je ovaj projekt postigao svoj osnovni cilj i postavio temelj daljnjem razvoju predškolskoga odgoja i obrazovanja u Europi.

Tihana Kokanović